

Onderzoeksrapportage

Verkiezing Schoonste Stationsgebied 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
1. Inleiding	5
2. Methode	6
3. Resultaten – Algemene gegevens stationsgebieden.....	8
3.1 Gemiddelde schoonscore	8
3.2 Vervuilgedrag	9
3.3 Gescheiden afvalinzameling.....	9
3.4 Consistentie binnen en buiten	9
4. Resultaten – Gedrag en beleving van bezoekers	11
4.1 Effect bezoekdoel	11
4.2 Effect vervoersmiddel	12
4.2 Effect station grootte	13
4.3 Oorzaken van schoonscore	14
4.3.1 Buiten	14
4.3.2 Binnen.....	15
4.4 Oorzaken van aangename beleving	16
4.4.1 Buiten	16
4.4.2 Binnen.....	17
4.5 Gevolgen van schoon	17
4.5.1 Buiten	17
4.5.2 Binnen.....	18
4.6 Beleving van omgevingselementen naar bezoekdoel.....	18
4.7 Objectief versus subjectief	19
5. Conclusies en aanbevelingen	21
Bijlage 1 – Legenda.....	22
Bijlage 2 - Uitgebreide toelichting statistische begrippen	24
Bijlage 3 – Indeling stations.....	26
Bijlage 4 – Vragenlijsten en observatieformulieren.....	28

Samenvatting

Jaarlijks organiseert Stichting Nederland Schoon de Verkiezing Schoonste Stationsgebied. Dit jaar is informatie verzameld van 60 stationspleinen en 44 stationshallen.

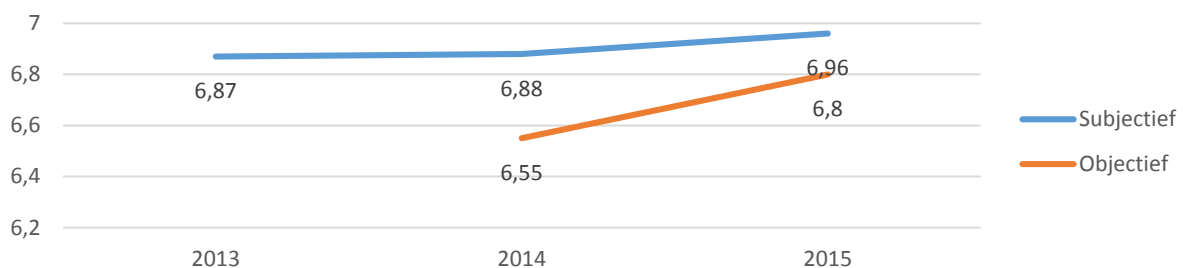
Bij het onderzoek zijn op ieder station (zowel buiten als binnen) minimaal 40 bezoekers geënquêteerd en is 1 observatie uitgevoerd. Dit resulteerde in ruim 4.000 bezoekers enquêtes en 104 observaties die nader zijn geanalyseerd.

De Nederlandse stationsgebieden (station voorplein) worden steeds schoner. Zowel objectief (hoeveelheid grof en fijn zwerfafval), als in de beleving van de bezoekers/reizigers (subjectief).

- ✓ De subjectieve schoonscore voor stationsgebieden steeg van 6,88 in 2014, naar 6,96 in 2015
- ✓ De objectieve score voor de hoeveelheid grof en fijn zwerfafval is verbeterd van een 6,55 in 2014, naar 6,80 in 2015

Ook de stationshallen zijn erg schoon. Deze scores subjectief een 7,21 en objectief een 8,89. Kleine stations scoren over het algemeen iets beter (zowel binnen als buiten) dan grote stations.

Ontwikkeling gemiddelde schoonscore Nederlandse stationsgebieden - Stationspleinen buiten

Ruim 40% van de schoonscore van een stationsgebied kan beïnvloed worden door enkele factoren. Het belang van de factoren is wel in sterke mate afhankelijk van of het om buiten (stationsplein) of binnen (stationshal) gaat. De belangrijkste factoren in dit model zijn:

Buiten (stationsplein):

- ✓ Hoeveelheid waargenomen zwerfafval
- ✓ Aangename beleving
- ✓ Voldoende schoonmaak
- ✓ Schone vloeren
- ✓ Kwaliteit bestrating

Binnen (stationshal):

- ✓ Voldoende schoonmaak
- ✓ Aangename beleving
- ✓ Hoeveelheid waargenomen zwerfafval
- ✓ Mooie architectuur

Ook de aangename beleving van een stationsgebied kan voor 30% beïnvloed worden door onder andere in te zetten op de volgende onderdelen:

Buiten (stationsplein):

- ✓ Schoonscore
- ✓ Prettige sfeer
- ✓ Mooie architectuur
- ✓ Kwaliteit bestrating
- ✓ Aanwezig publiek

Binnen (stationshal):

- ✓ Schoonscore
- ✓ Prettige sfeer
- ✓ Mooie architectuur
- ✓ Drukke
- ✓ Verlichting

Het rendement van schoon is opnieuw bewezen. Een schoon stationsgebied heeft vele voordelen voor bezoekers en beheerders. Ongeacht het bezoekdoel of de grootte van het station geldt dat een schoon stationsgebied leidt tot:

- ✓ Een groter gevoel van veiligheid
- ✓ Een aangenaamere beleving

Het bezoekdoel van reizigers heeft invloed op de beleving van het station. Reizigers met een recreatief bezoekdoel (sport/hobby, vakantie/uitstapje) zijn gemiddeld positiever over hun beleving en de schoonheid van het station, dan mensen met een zakelijk bezoekdoel (woon-werk, woon-studie verkeer).

Bezoekers zijn op de stationspleinen het minst tevreden over de sfeer, groenvoorziening en architectuur en het meest tevreden over de kwaliteit van de bestrating en de verlichting (let op: enquêtes zijn overdag afgenomen). Bezoekers zijn in de stationshal het minst tevreden over groenvoorziening en sfeer, en het meest tevreden over kwaliteit bestrating en verlichting.

1. Inleiding

Voor de tweede keer op rij is dit jaar de Verkiezing Schoonste Stationsgebied georganiseerd. Ditmaal hebben 60 stations meegedaan aan de competitie, waarbij onderzocht werd hoe zij scoren op schoonheid, beleving, gedrag en inrichting van de openbare ruimte. Zowel de buitenruimte van de desbetreffende stations als ook de stationshal, indien aanwezig, zijn onderzocht.

Met de resultaten uit dit onderzoek publiceert NederlandSchoon ieder jaar een ranglijst van stationsgebieden en roept de winnaar uit tot het Schoonste Stationsgebied. Deze ranglijst is gebaseerd op de voorpleinen, de stationshallen zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

In deze rapportage worden de enquêtes en observaties (van zowel de buiten- als binnen-meting) met elkaar in verband gebracht middels een statistische analyse, om uitspraken te doen over trends, ontwikkelingen en relaties in stationsgebieden. Hiermee kunnen gemeente, beheerders, vervoersmaatschappijen en eigenaren hun voordeel doen.

De rapportage start met een toelichting op de methode. Dit betreft zowel de methode van dataverzameling voor de Verkiezing Schoonste Stationsgebied, als ook de onderzoeksmethode die is toegepast om te komen tot de resultaten in deze rapportage.

Vervolgens worden de resultaten van de verschillende data analyses getoond, gesorteerd op onderwerp en analyse niveau.

Tot slot worden enkele conclusies en aanbevelingen voor stationsgebieden gegeven.

2. Methode

In verschillende fasen van het onderzoek zijn methoden en technieken gebruikt om data te verzamelen en te verwerken. In dit hoofdstuk wordt onderscheid gemaakt in de methode om data te verzamelen en de methode om data te verwerken tot de resultaten in deze rapportage.

Data verzameling

Voor deelname aan de Verkiezing Schoonste Stationsgebied zijn verschillende stationsgebieden geselecteerd. Deze selectie is tot stand gekomen in samenspraak met de Nederlandse Spoorwegen (NS Stations), waarbij gekeken is naar een aantal factoren. Het type stationsgebied (kathedraal, mega, plus of basis) speelde een rol, en of de stations op het moment van onderzoek in verbouwing waren of niet. Voorgaand jaar zijn stations die in verbouwing waren niet meegenomen in het onderzoek. Om echter over de jaren heen te kunnen vergelijken, zijn deze stations dit jaar wel toegevoegd, en is de situatie van de verbouwing daarbij geregistreerd. Dit resulteerde dit jaar in 60 stationsgebieden en 44 stationshallen. Bij het maken van de ranglijst is echter niet gekeken naar de 44 stationshallen, voor deze resultaten zijn alleen de buitengebieden meegenomen omdat dit valt onder de openbare ruimte.

In de zomermaanden (juni/juli/augustus) is het onderzoek uitgevoerd, waarbij in ieder stationsgebied naar de mening van minimaal 40 bezoekers gevraagd is. Naast de enquêtes voor bezoekers zijn er ook observaties uitgevoerd in ieder stationsgebied. Enquêtering en observatie vond binnen en buiten apart plaats, wat ook in de vragenlijsten en observatieformulieren terug te vinden is. De metingen vonden plaats aan de stadskant van het station. Slechts in enkele gevallen is er geen duidelijke stadszijde en is per locatie de beste (drukste) kant gekozen.

De basis voor de enquête is de enquête die voor de Verkiezing Schoonste Winkelgebieden is gebruikt. Deze is in samenwerking met de RUG in 2012 tot stand gekomen. Een aantal vragen is weggelaten en weer andere toegevoegd – één en ander in overleg met NS, die ook m.b.t. een aantal onderwerpen meer inzicht wenste.

De enquêtes die onder de bezoekers zijn afgenomen vonden plaats op één dag en ook de observaties bestaan uit enkele momentopnamen op dezelfde dag.

De gebruikte vragenlijsten en observatieformulieren staan in bijlage 3.

Data analyse

In de data analyse worden buiten en binnen apart behandeld, net zoals tijdens de dataverzameling gedaan is. Wanneer binnen en buiten niet vermeld worden, gaat het echter om het totaal van beide onderzochte onderdelen.

De data die gebruikt is in de analyse is resultaat van:

- ✓ 18 enquêtevragen,
- ✓ 6 observatie-elementen.

Welke variabelen dit zijn, is terug te vinden in de legenda in bijlage 1.

Alle overige vragen uit de enquêtes en observatie-elementen uit het observatieformulier zijn ook beoordeeld in het onderzoek, maar aangezien zij niet van significante invloed bleken te zijn op de onderzochte variabelen, zijn zij verder niet vermeldt in de onderzoeksresultaten.

Alle variabelen zijn vervolgens gecodeerd. Over het algemeen geldt dat de score 1 correspondeert met de meest negatieve beoordeling, terwijl de hoogste score correspondeert met de meest positieve beoordeling (tenzij anders vermeld).

Bij bijna alle variabelen is gebruik gemaakt van een vijfpuntsschaal. Dit is gedaan in lijn met de CROW beeldlatten methodiek, die een vijfpuntsschaal hanteert van A+ t/m D, waarbij A+ correspondeert met de hoogst mogelijke score (5) en D met de laagst mogelijke score (1).

Bij 'schoonscore' is gebruik gemaakt van een tienpuntsschaal. Een rapportcijfer is in dit geval geschikter aangezien dit voor een meer gedetailleerde weergave zorgt.

Tot slot nog enkele relevante begrippen, uitgebreider uiteengezet in bijlage 2.

- ✓ **Significantie:** er wordt gebruikt gemaakt van een betrouwbaarheidsinterval van 99,9%, waarbij er een significantieniveau van 0,1% wordt gesteld. Wanneer een relatie significant is, is deze relatie in zekere mate bij 99,9% van de gevallen geconstateerd. Er wordt in dit onderzoek een significantieniveau van 0,1% gehanteerd.
- ✓ **Correlatie:** hierbij wordt uitgegaan van het idee dat wanneer twee factoren rond dezelfde tijd af- of toenemen, er een verband bestaat tussen beide. Probleem is echter de causaliteit: beïnvloedt A element B, of juist andersom?
- ✓ **Regressiemodel:** uitgebreidere versie van een correlatie, waarbij meerdere elementen tegelijkertijd onderzocht kunnen worden. Zo kan een beter beeld worden geschetst van de onderlinge verhoudingen, welk element meer invloed heeft op de ander, enzovoorts.
- ✓ **Richtingscoëfficiënt:** wordt ook wel de Bèta (β) genoemd. Met hulp van de Bèta kan worden voorspeld hoeveel de afhankelijke variabele toe zal nemen, wanneer de onafhankelijk variabele in kwestie toeneemt. Dus wanneer de richtingscoëfficiënt 0,8 is, zal de afhankelijke 0,8 toenemen per eenheid die de onafhankelijke toeneemt.
- ✓ **Verklaarde variantie:** een regressiemodel produceert ook een R², de verklarende kracht. De verklarende kracht is de variantie in de afhankelijke variabele die verklaard wordt door de aanwezige onafhankelijke variabele. Bij een verklarende kracht van 20% is dus 20% te verklaren aan de hand van de geanalyseerde variabelen.

3. Resultaten – Algemene gegevens stationsgebieden

Voordat dieper ingegaan wordt op de statistische relaties die zich in stationsgebieden voordoen, kunnen enkele algemene uitspraken gedaan worden over de situatie in de Nederlandse stationsgebieden, op basis van de enquêtes en observaties die zijn afgenomen in de stationsgebieden.

3.1 Gemiddelde schoonscore

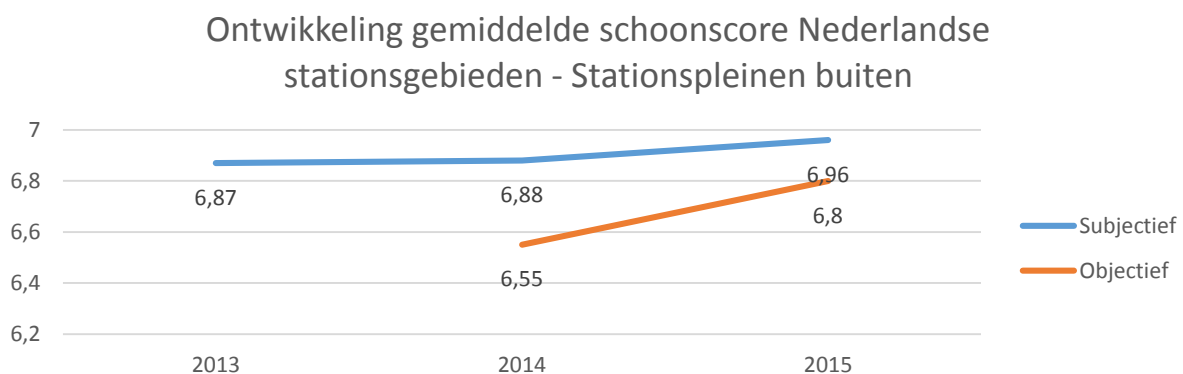
De gemiddelde schoonscore van alle stationsgebieden in Nederland kan op 2 manieren worden bepaald; subjectief, via de afgenomen enquêtes en objectief, op basis van de geobserveerde hoeveelheden grof en fijn zwerfafval.

Subjectief

Door bezoekers te vragen een cijfer te geven voor de schoonheidsgraad van het stationsgebied ontstaat een subjectieve schoonscore van het stationsgebied. In dit onderzoek zijn bezoekers op straat gevraagd hoe schoon zij het stationsgebied vonden in het algemeen en op dit moment. Omdat bezoekers op straat werden bevraagd en dus de gelegenheid hadden om even om zich heen te kijken alvorens zij een antwoord gaven, is deze subjectieve score doorgaans meer in overeenstemming met de objectieve schoonscore dan wanneer men thuis een vragenlijst invult.

De 'schoonscore' is vervolgens bepaald door het gemiddelde te nemen van het gegeven cijfer voor 'schoon op dit moment' en 'schoon in het algemeen'. Wanneer alle enquêtes vervolgens per stationsgebied worden gemiddeld, resulteert dit in de volgende gegevens:

- ✓ Nederlandse stationsgebieden scoren in 2015 gemiddeld een 6,96 (buiten)
  - Grote stations scoren een 6,94
  - Kleine stations scoren een 7,00
- ✓ In de stationshal (binnen-meting) scoren de stations in 2015 gemiddeld een 7,21
  - Grote stations scoren een 7,22
  - Kleine stations scoren een 7,13
- ✓ Figuur 1 toont de ontwikkeling in schoonscore van de stationspleinen. Hierin is een stijgende lijn te zien. De stagnatie tussen 2013 en 2014 is veroorzaakt door een wijziging in de meetmethode¹.

¹ In 2013 is de subjectieve schoonscore bevraagd op een 5-puntsschaal, terwijl in 2014 en 2015 gebruik is gemaakt van een 10-puntsschaal (rapportcijfer). Een daling van het gemiddelde cijfer is dan te verwachten, want iemand die op een 5-puntsschaal een 4 geeft, zal op een 10-puntsschaal niet altijd een 8 geven, maar ook vaak een 7. Dit resulteert in een gemiddeld lager cijfer.

Figuur 1: Gemiddelde objectieve en subjectieve schoonscore van de stationspleinen

Objectief

Objectief wordt de 'schoonscore' bepaald door het gemiddelde van de geobserveerde hoeveelheden grof en fijn zwerfafval. De hoeveelheid grof en fijn zwerfafval is bepaald op basis van de CROW beeldlatten 5-puntsschaal, maar voor de vergelijkbaarheid met de subjectieve score is deze score met 2 vermenigvuldigd om te komen tot een rapportcijfer. Grof en fijn zwerfafval wegen in dit cijfer even zwaar.

- ✓ Nederlandse stationsgebieden scoren in 2015 gemiddeld een 6,80 (buiten)
  - Grote stations scoren een 6,57
  - Kleine stations scoren een 7,17
- ✓ In de stationshal (binnen-meting) scoren de stations in 2015 gemiddeld een 9,05
  - Grote stations scoren een 9,04
  - Kleine stations scoren een 9,11
- ✓ Figuur 1 toont de ontwikkeling in schoonscore van de stationspleinen. Hierin is een duidelijke stijging te zien voor de objectieve scores.

3.2 Vervuilgedrag

In de enquête (binnen én buiten) is gevraagd naar het 'vervuilgedrag' van het publiek. Hoewel deze getallen iets te positief zullen zijn (omdat je het mensen vraagt, heb je altijd een *social desirability*² bias), zijn hier de volgende getallen uit gekomen:

- ✓ 67% van de bezoekers veroorzaakt nooit zwerfafval
- ✓ 14% gooit alleen bij hoge uitzondering iets op de grond
- ✓ De overige bezoekers geven toe soms (13%), regelmatig (4%) of vaak (2%) afval op de grond te gooien
- ✓ Mannen gooien vaker iets op de grond dan vrouwen
- ✓ Jongeren gooien vaker iets op de grond dan ouderen

3.3 Gescheiden afvalinzameling

Sinds kort staan in verschillende stations afvalbakken voor gescheiden inzameling. Tijdens de observaties zijn echter maar in 2 van de 44 stationshallen afvalbakken voor gescheiden inzameling gesignaleerd. Dit kan betekenen dat de uitrol van gescheiden afvalbakken ten tijden van de meting nog niet gereed was (dit is niet geverifieerd bij de NS) of dat de afvalbakken wel aanwezig waren, maar deze niet goed zichtbaar waren.

Vanwege het kleine aantal stations waar gescheiden afvalbakken zijn gesignaleerd, kan niet worden vastgesteld of de aanwezigheid van deze bakken invloed heeft op de 'schoonscore' of de 'aangename beleving'.

3.4 Consistentie binnen en buiten

Wanneer een reiziger een station bezoekt, bezoekt hij zowel het stationsplein (buiten) als de stationshal (binnen). Voor de reiziger maken zij beiden onderdeel uit van één station. Het beheer van de gebieden is echter veelal in andere handen. Het voorplein wordt beheerd door de gemeente en vaak gebruikt door andere vervoerders (bussen, trams, taxi's, enz.), terwijl de stationshal beheerd en gebruikt wordt door de NS (en alle onderhuurders). Samenwerking tussen deze partijen, om het gehele station op hetzelfde niveau te krijgen, is daarom essentieel.

---

² 'Social desirability bias' is de marge van verkeerde/onjuiste antwoorden, doordat mensen zich beter voor willen doen dan dat ze zijn, en daardoor een positiever antwoord geven dan de werkelijke situatie.

In hoofdstuk 3.1 is al te zien dat stationshallen duidelijk schoner zijn dan stationspleinen, gemiddeld 0,25 punt verschil op schoonscore subjectief en gemiddeld 2,15 punt verschil in objectieve hoeveelheid zwerfafval.

Voor ieder individueel station is echter de verwachting (in het beeld van de reiziger) dat het onderhoudsniveau binnen en buiten in overeenstemming is (hoewel te verwachten is dat binnen hoger scoort, zou een schoon station zowel binnen als buiten een relatief hoge score moeten hebben). Dit blijkt echter niet het geval. De objectieve schoonscores binnen en buiten zijn niet significant gecorreleerd, wat inhoudt dat er geen relatie is tussen hoe schoon het binnen is ten opzichte van hoe schoon het buiten is. Met andere woorden, bij de meeste stations is het binnen relatief minder schoon dan buiten, of andersom.

In de beleving van de reiziger is deze relatie er echter wel. Daar zijn 'schoonscore binnen' en 'schoonscore buiten' significant positief gecorreleerd ($r=0,474$). Dit houdt in dat bezoekers die een station buiten een hoge score geven, ook binnen een relatief hoge score geven en andersom. Dat bevestigt de gedachte dat bezoekers het station zien als één geheel en dat de situatie buiten het station invloed heeft op de beleving binnen en andersom.

4. Resultaten – Gedrag en beleving van bezoekers

Door middel van het vergelijken van enquête antwoorden, observatieresultaten en de eigenschappen van de stationsgebieden waarin deze enquêtes en observaties zijn afgenomen, kunnen uitspraken worden gedaan over het gedrag en de beleving van bezoekers onder verschillende omstandigheden.

4.1 Effect bezoekdoel

In de enquête is er een vraag opgenomen over het bezoekdoel van desbetreffende geënquêteerde. Dit bezoekdoel kan invloed hebben op hoe men zijn of haar omgeving ervaart: wanneer men enkel onderweg is naar huis of werk, wordt de omgeving wellicht anders beoordeeld dan wanneer de desbetreffende persoon een leuk uitstapje achter de rug heeft. In dit geval zijn de resultaten van stationsgebieden binnen en buiten samengevoegd³.

Schoonscore en aangename beleving stationsgebied

Zoals in tabel 1 te zien verschillen de scores per bezoekdoel. In het ene geval, zoals bij sport/hobby en vakantie/uitstapje, zijn de scores aanzienlijk hoger dan wanneer men het station bezoekt om naar school of werk te gaan, bijvoorbeeld. Dit is in lijn met de verwachting, dat wanneer men een plezierige activiteit onderneemt, men alle andere elementen en belevingen positiever zal beoordelen.

Bezoek doel	Schoonscore	Aangename beleving
Woon-werkverkeer / zakelijk	7,04	7,10
Woon-school / studieverkeer	6,90	7,15
Bezoek familie / kennis	7,08	7,17
Winkelen	6,98	7,23
Vakantie / uitstapje	7,25	7,45
Sport / hobby	7,26	7,57
Anders	7,11	7,22

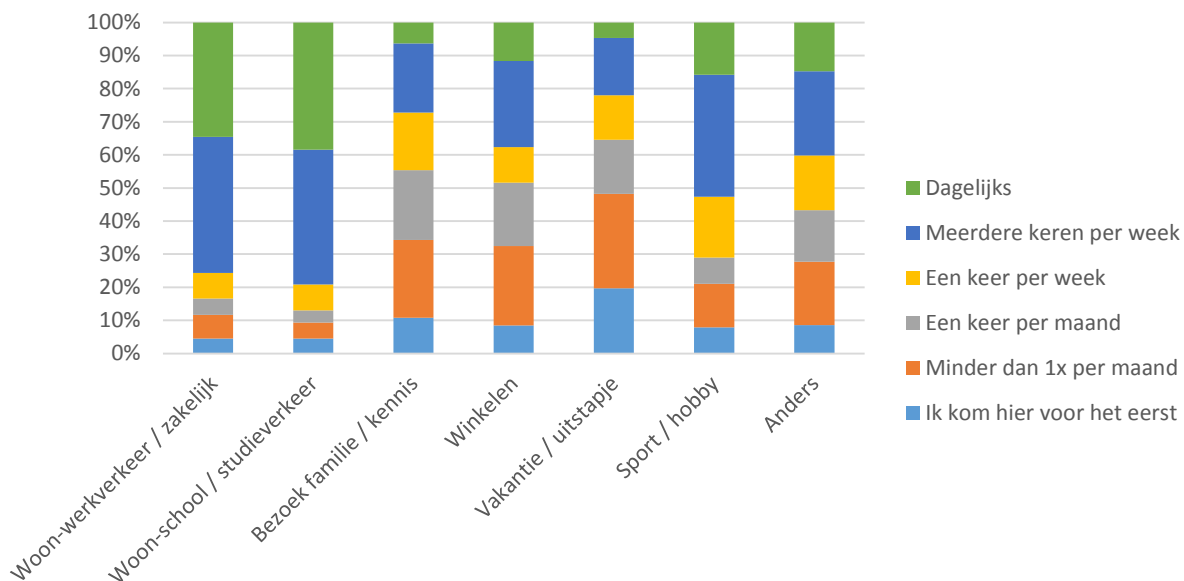
Tabel 1: Gemiddelde schoonscore en aangename stationshal/-gebied score per bezoekdoel

Bezoek frequentie

Figuur 2 toont tevens aan dat het 'bezoekdoel' en de 'bezoekfrequentie' sterk gerelateerd zijn. Zoals verwacht kon worden is de hoogste frequentie zichtbaar bij woon-werk/studie verkeer, gevolgd door hobby/sport. De overige bezoekdoelen zijn meer sporadisch.

³ De resultaten van de binnen- en buiten-meting zijn hierbij samengevoegd aangezien er geen reden is om aan te nemen dat mensen op het plein andere bezoeken hebben dan mensen in de stationshal. Er bestaat hierbij een kleine foutmarge voor de mensen die wel het stationsplein bezoeken maar niet het station in gaan om een reis te maken. Onderzoekers hebben in principe alleen reizigers geïnterviewd, wat maakt dat deze foutmarge klein is.

Bezoekfrequentie gesorteerd op bezoekdoel

Figuur 2: Bezoekfrequenties naar bezoekdoelen

Conclusie – woon-werk vs. recreatief

Omdat het bezoekdoel en de bezoekfrequentie dermate overeenkomen, wordt de bezoekfrequentie hierna niet meer apart geanalyseerd.

De verschillen in scores en bezoekfrequentie maken dat de bezoekdoelen woon-werk en woon-studie (nader te noemen: woon-werk) apart kunnen worden gezien van de andere bezoekdoelen (familie, winkelen, sport/hobby, nader te noemen: recreatief).

Echter, omdat de eigenaren, huurders, vervoerders en beheerders van de stationsgebieden amper tot geen invloed kunnen uitoefenen op de reden waarom iemand het station bezoekt, zal er in de hieropvolgende analyses slechts sporadisch van dit onderscheid gebruik worden gemaakt. Enkel wanneer dit relevant is voor het beheer en de inrichting van het station.

4.2 Effect vervoersmiddel

Om op het station (zowel buiten als binnen) te komen kunnen reizigers verschillende vervoersmiddelen gebruiken. De meerderheid van de bezoekers (39%) bezoekt het station met de trein⁴, wat betekent dat zij ofwel op doorreis waren of met de trein op hun eindbestemming waren aangekomen. Hetzelfde geldt voor de 23% reizigers die het station hadden bereikt met de bus, tram of metro. Een ander deel van de bezoekers kwam vermoedelijk vanuit huis met de auto (10%) of fiets (16%). De laatste 10% van de reizigers had het station te voet bereikt, hiervan kan niet voorspeld worden vanuit waar zij zijn gelopen.

Het vervoersmiddel, en dus de fase in iemands reis, kan invloed hebben op de beleving van het station. Tabel 2 laat de schoonscore en beleving score zien per vervoersmiddel. Hierin is zichtbaar dat bezoekers die zijn gearriveerd met de fiets of de auto iets positiever zijn over de 'schoonscore' en een iets meer

⁴ De vraag was 'Op welke wijze bent u vandaag naar dit stationsgebied gekomen?'. Dus dit betreft alleen de mensen die het station bereikt hebben met de trein.

‘aangename beleving’ hebben. Deze verschillen zijn echter erg klein, en daarom kan geconcludeerd worden dat het bezoekdoel (hoofdstuk 4.1) meer effect heeft op de scores dan het verloop van iemands reis (waarbij niet gekeken is naar eventuele ervaren vertraging).

Vervoersmiddel naar station	Schoonscore	Aangename beleving
Trein	7,09	7,21
Bus/tram/metro	6,94	7,12
Fiets	7,15	7,28
Auto	7,15	7,21
Lopend	7,02	7,13

Tabel 2: Gemiddelde schoonscore en aangename stationshal/-gebied score per vervoersmiddel

In hoofdstuk 4.6 wordt gekeken naar de beleving van verschillende omgevingselementen van het station. De ‘parkeergelegenheid voor fietsen’ is er daar één van. Het valt te verwachten dat de beleving van ‘parkeergelegenheid voor fietsen’ beïnvloed is door of men wel of niet op de fiets is gekomen en dus van deze parkeergelegenheid gebruik heeft gemaakt. Tabel 3 laat deze relatie zien, en toont aan dat reizigers die op de fiets zijn gekomen gemiddeld positiever zijn over de parkeergelegenheden dan bezoekers die niet met de fiets kwamen.

Vervoersmiddel naar station	Beleving parkeergelegenheid fietsen
Fiets	3,46
Ander vervoersmiddel ⁵	3,27

Tabel 3: Ervaring parkeergelegenheid per gebruikt vervoersmiddel

4.2 Effect station grootte

Alle deelnemende stations zijn ingedeeld in grote en kleine stations (o.b.v. de classificatie van de NS). Bijlage 3 toont deze verdeling. Zoals reeds in hoofdstuk 3.1 werd getoond, scoren grote stations buiten veel slechter op de ‘objectieve schoonscore’ (grof en fijn zwerfafval) dan kleine stations. Voor de ‘subjectieve schoonscore’ is dit verschil minder groot, zoals ook tabel 4 nogmaals laat zien.

Omvang station		Schoonscore subjectief	Aangename beleving	Objectieve schoonscore
Klein	Binnen	7,13	6,91	9,11
	Buiten	7,00	7,07	7,17
Groot	Binnen	7,22	7,24	9,04
	Buiten	6,94	7,29	6,57

Tabel 4: Schoonscores en aangename beleving naar omvang van station

Bijzonder aan de cijfers in tabel 4 is dat de ‘subjectieve schoonscore’ van grote en kleine stations zeer dicht bij elkaar ligt, terwijl de ‘objectieve schoonscore’ bij grote stations buiten veel lager ligt. Mogelijk komt dit door de omvang van het voorplein van een groot station, waardoor grof en fijn zwerfafval bij de bezoekers minder opvalt en zij dus een hoger cijfer geven voor schoon (subjectieve schoonscore) dan de werkelijke situatie (objectieve schoonscore).

⁵ Tussen andere vervoersmiddelen (trein, bus/tram/metro, auto, en lopend) was geen verschil in beleving.

Ook valt af te lezen dat de 'aangename beleving' van grote stations beduidend hoger is dan die van kleine stations. Dit komt waarschijnlijk door het grotere aanbod aan faciliteiten (dit is echter niet gemeten, en kan dus niet met zekerheid worden gezegd).

Indien van toepassing zal in de komende analyses onderscheid gemaakt worden tussen kleine en grote stations.

4.3 Oorzaken van schoonscore

Om te kijken welke factoren hoofdzakelijk de gemiddelde schoonscore van een stationsgebied beïnvloeden, is een multipele regressieanalyse verricht in SPSS (zie hoofdstuk 2). Deze analyse is apart uitgevoerd voor de buiten- en binnen-meting, waarna ook gekeken is naar het effect van de omvang van het station.

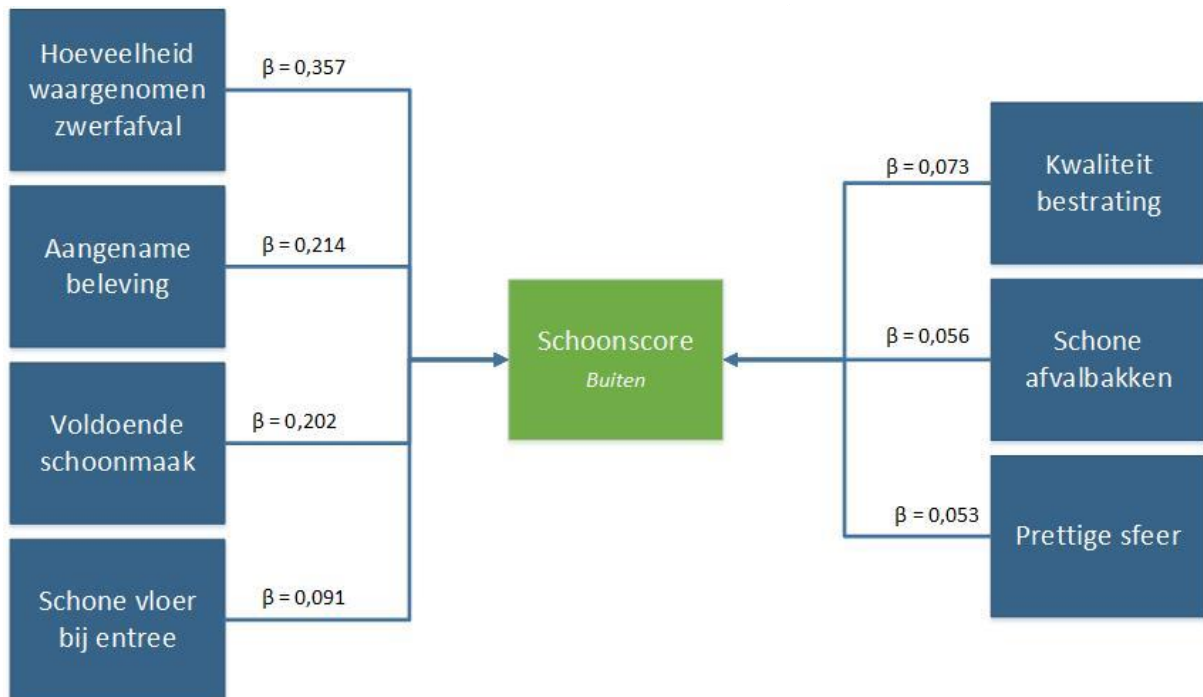
4.3.1 Buiten

Algemeen model

De oorzaken van schoon op het stationsplein die van significante invloed bleken te zijn, staan in figuur 3 in het blauw afgebeeld. Al deze factoren staan positief in verband met de schoonscore bij een significantieniveau van 0,001.

De 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' heeft de grootste invloed op de 'schoonscore', maar enkele anderen zijn ook in staat een gedeelte van de 'schoonscore' te voorspellen. De belangrijkste zijn 'aangename beleving' en 'voldoende schoonmaak'. Samen met de andere significante variabelen is er een verklaringspercentage (R^2) van 40,4%. Dit betekent dat 40% van de schoonscore kan worden voorspeld aan de hand van deze elementen.

In sommige gevallen is het verband sterker dan in andere gevallen: 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' heeft een hoge richtingscoëfficiënt (β) van 0,357, terwijl 'prettige sfeer' maar een kleine positieve richtingscoëfficiënt (β) van 0,053 heeft en dus minder van invloed is op de 'schoonscore' dan de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval'. In het geval van 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' betekent dit dat wanneer de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' met één eenheid toeneemt (in de schaalverdeling is een toename een positieve verbetering, zie hoofdstuk 2) de schoonscore stijgt met 0,357.

Figuur 3: Oorzaken van schoonscore buiten

Relevant om in deze context te vermelden, is dat deze analyse aantoont dat 'aangename beleving' een positieve invloed heeft op de 'schoonscore', maar dat de analyse in hoofdstuk 4.3 laat zien dat de 'schoonscore' ook een positieve invloed heeft op de 'aangename beleving'. Hierdoor is het lastig om een eenduidig causaal verband te constateren. Dat de twee elkaar beïnvloeden is onbetwist.

Analyse naar omvang station

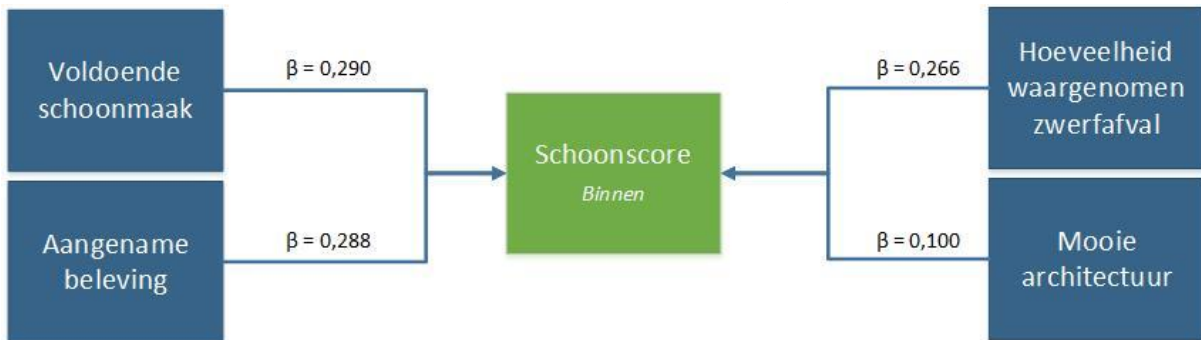
De verschillen tussen kleine en grote stationsgebieden zitten in de details. In kleine stationsgebieden is het element 'prettige sfeer' belangrijker dan 'kwaliteit bestrating', voor grote stationsgebieden is dit andersom. Daarnaast verklaren de factoren in het geval van de kleine stationsgebieden een minder groot gedeelte van de schoonscore, dan in het geval van de grote stationsgebieden. Afgezien daarvan zijn de oorzaken van schoon nagenoeg hetzelfde, ongeacht de grootte van het gebied.

4.3.2 Binnen

Algemeen model

Figuur 4 laat de significante oorzaken van schoon in de stationshal zien.

Het element 'aangename beleving' is de belangrijkste oorzaak van 'schoonscore' wanneer naar de binnenruimtes van de stations wordt gekeken. Dit is uiteraard niet het enige element dat de 'schoonscore' kan voorspellen: 'voldoende schoonmaken' en 'hoeveelheid zwerfafval' zijn tevens van grote invloed. Samen met de andere significante variabelen is er sprake van een verklaringspercentage (R²) van 40,8%.

Figuur 4: Oorzaken van schoonscore binnen

Analyse naar omvang station

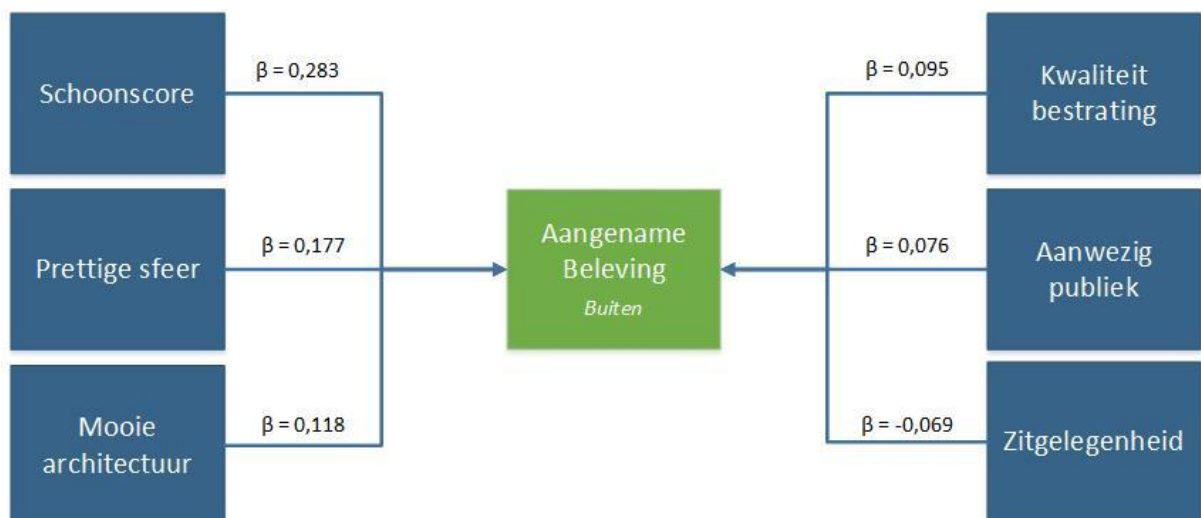
Bij zowel kleine als grote stationsgebieden zijn de belangrijkste elementen 'voldoende schoonmaak', 'aangename beleving' en 'hoeveelheid zwerfafval'. In het geval van grote stationsgebieden komt daar alleen 'kwaliteit vloeren' bij, maar ondanks dat verklaart het model maar 39% van de variantie. Het model van de kleine stationsgebieden verklaart een groter gedeelte van de schoonscore, namelijk 45%.

4.4 Oorzaken van aangename beleving

4.4.1 Buiten

Algemeen model

Figuur 5 toont de significante oorzaken van een 'aangename beleving' op de stationspleinen. Voor de voorpleinen geldt dat de 'schoonscore' het grootste gedeelte van 'aangename beleving' voorspelt. Tevens van groot belang bij het tot stand komen van een 'aangename beleving' zijn 'prettige sfeer' en 'mooie architectuur'. In het onderstaande conceptuele model staan de overige verklarende elementen, gepaard met bijbehorend richtingscoëfficiënten (β). Al deze variabelen zijn significant bevonden bij een significantieniveau van 0,001. Samen komen zij uit op een verklaringsfactor (R^2) van 25,6%, en verklaren dus samen meer dan een kwart van de aangename beleving van het stationsgebied.

Figuur 5: Oorzaken aangename beleving buiten

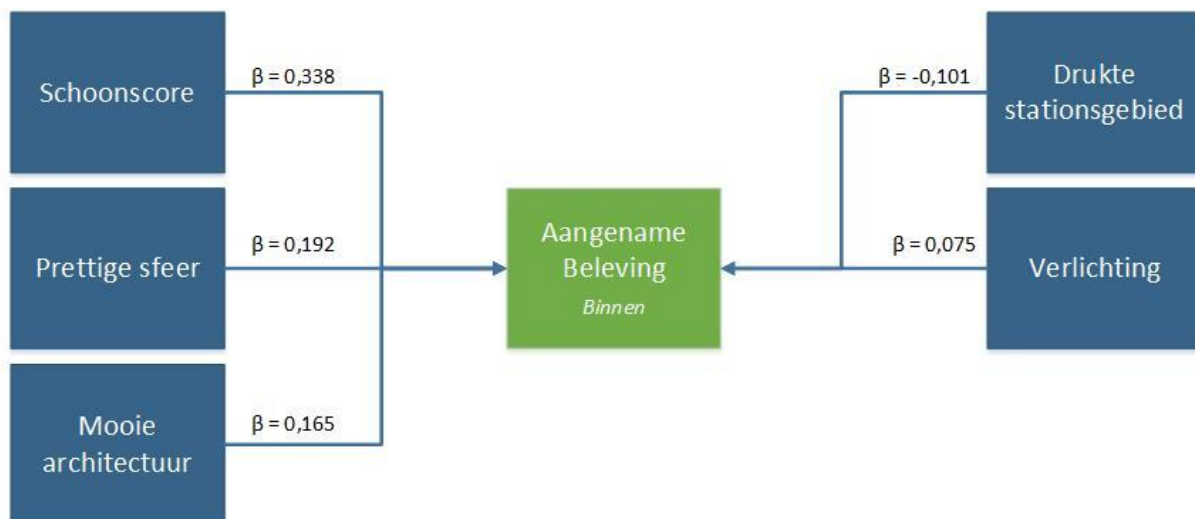
Analyse naar omvang station

De 'aangename beleving' wordt door andere elementen beïnvloedt wanneer kleine stationsgebieden worden vergeleken met de grote varianten. De 'schoonscore' is van groot belang in beide gevallen, net als 'prettige sfeer' en 'mooie architectuur'. Na deze drie elementen zijn de oorzaken verschillend: bezoekers van kleine stationsgebieden hechten meer waarde aan 'verlichting', terwijl bezoekers van grote stationsgebieden meer waarde hechten aan 'kwaliteit bestrating', 'onderhoud station' en 'aanwezig publiek'. De factoren verklaren samen zo'n 25% van de aangename beleving.

4.4.2 Binnen

Algemeen model

Figuur 6 toont de significante oorzaken van een 'aangename beleving' in de stationshallen. In het geval van de stationshallen is de 'schoonscore' de beste voorspeller van een 'aangename beleving'. Daarna volgen 'prettige sfeer' en 'mooie architectuur'. Samen met alle onderstaande variabelen in het conceptuele model hebben zij een gezamenlijke verklaringsfactor (R²) van 33,5%. Aangezien de variabelen allemaal significant zijn bevonden bij een significantieniveau van 0,001, verklaren zij samen meer dan een derde van de 'aangename beleving' van de stationshal.

Figuur 6: Oorzaken aangename beleving binnen

Analyse naar omvang station

Terwijl alleen 'schoonscore' en 'prettige sfeer' van significant belang zijn voor het bewerkstelligen van de aangename beleving voor kleine stationsgebieden, zijn dat er voor grote stationsgebieden een stuk meer. 'Mooie architectuur', maar ook 'drukte stationsgebied' en 'kwaliteit vloeren' zorgden samen met de andere twee voor een verklaarde variantie van 34,4%. Voor kleine stationsgebieden is dit percentage aanzienlijk lager, namelijk 27,9%.

4.5 Gevolgen van schoon

4.5.1 Buiten

Uiteraard zijn niet alleen de oorzaken van schoon belangrijk, ook wat een schone omgeving teweegbrengt is van belang. Gebleken is dat schoon bijdraagt aan een gevoel van veiligheid bij de bezoekers, zowel 's avonds als overdag. 'Veiligheid overdag' heeft een richtingscoëfficiënt (β) van

0,195 en een verklaringfactor (R²) van 0,038, dus 3,8%. Voor 'veiligheid 's avonds' betreft het een richtingscoëfficiënt (β) van wel 0,233 en een verklaringfactor (R²) van 0,054, oftewel 5,4%. In de avond wordt dus meer dan 5% van het veiligheidsgevoel verklaard door de mate van schoon. Overdag is dit bijna 4%.

Wanneer onderscheid gemaakt wordt tussen kleine en grote stations geldt voor kleine stationsgebieden dat het veiligheidsgevoel (zowel 's avonds als overdag) meer beïnvloedt wordt door de mate van schoon dan in grote stationsgebieden. 's Avonds komt dit zelfs neer op een verschil van 5%.

4.5.2 Binnen

De 'schoonscore' in de stationshallen draagt ook bij aan het veiligheidsgevoel van bezoekers, in ongeveer dezelfde mate. Wanneer gekeken wordt naar de 'veiligheid overdag', valt te zien dat deze een richtingscoëfficiënt (β) van 0,198 heeft met een verklaringfactor (R²) van 0,039, wat neerkomt op 3,9%. Voor 'veiligheid 's avonds' betreft het een richtingscoëfficiënt (β) van 0,234, met een verklaringfactor (R²) van 0,054, dus 5,4%. Zowel binnen als buiten wordt het veiligheidsgevoel dus verklaard door de mate van schoon: 's avonds gaat dit om meer dan 5%, overdag om bijna 4%.

Wanneer onderscheid gemaakt wordt tussen kleine en grote stations geldt voor kleine stationsgebieden opnieuw dat het veiligheidsgevoel (zowel 's avonds als overdag) meer beïnvloedt wordt door de mate van schoon dan in grote stationsgebieden.

4.6 Beleving van omgevingselementen naar bezoekdoel

Aan bezoekers is gevraagd hoe zij verschillende inrichting en omgevingselementen waarderen. Omdat in hoofdstuk 4.1 is vastgesteld dat bezoekers voor woon-werk verkeer zich anders voelen dan recreatieve bezoekers, is de waardering voor de inrichtingselementen in tabel 5 gesplitst.

De waardering van fietsparkeergelegenheid is in hoofdstuk 4.1 al deels behandeld.

	Buiten		Binnen	
	Woon-werk	Recreatief	Woon-werk	Recreatief
Parkeermogelijkheden voor fietsen	3,33	3,37	3,26	3,22
Verlichting	3,73	3,66	3,86	3,93
Kwaliteit vloeren	3,83	3,85	3,83	3,90
Groenvoorziening en beplanting	3,03	3,25	2,43	2,57
Mooie architectuur	3,20	3,33	3,11	3,32
Prettige sfeer	2,93	3,08	2,81	3,10
Aanwezig publiek	3,63	3,66	3,65	3,70

Tabel 5: Waardering inrichting en omgeving elementen naar locatie en grootte station

Verrassend aan de gegevens in tabel 5, is dat er betrekkelijk weinig verschil zit in de waardering van de verschillende bezoekers. Beide type bezoekers stellen dus ongeveer dezelfde eisen aan de inrichting van het station.

Interessante resultaten hierin zijn:

- ✓ De verlichting binnen is meer naar tevredenheid dan buiten
- ✓ Men zou binnen meer groen willen zien
- ✓ Recreatieve bezoekers zijn meer tevreden over de sfeer

4.7 Objectief versus subjectief

Om te beoordelen in hoeverre de (subjectieve) 'schoonscores' die op locatie worden gegeven consistent zijn met hoe schoon het hier werkelijk is, wordt een vergelijking gemaakt tussen de 'schoonscore op dit moment', de 'objectieve schoonscore' (gemiddelde grof en fijn zwerfafval), en de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval'.

In tegenstelling tot voorgaande analyses wordt hierbij specifiek gekeken naar de 'schoonscore op dit moment' (in tegenstelling tot de 'schoonscore', wat het gemiddelde is van de 'schoonscore in het algemeen' en de 'schoonscore op dit moment'). Dit is omdat de 'schoonscore op dit moment' de bezoeker vraagt om ter plekke te beoordelen hoe schoon het is. Deze momentopname zou het meest overeen moeten komen met de 'objectieve schoonscore' (die de onderzoekers ter plekke observeren en vastleggen) en de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' (die bezoekers ter plekke beoordelen, waarschijnlijk door even om zich heen te kijken).

In hoofdstuk 4.3 werd reeds geconcludeerd dat de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' sterk van invloed is op de 'schoonscore'. De coëfficiënt (β) (die lager is dan 1,0) toont echter aan dat deze variabelen niet 100% gelijk op gaan. Deze analyse tracht daarom te kwantificeren hoe sterk deze variabelen van elkaar afwijken en welke trends hierin geïdentificeerd kunnen worden. Ook hierin wordt weer onderscheid gemaakt in buiten en binnen.

	Buiten		Binnen	
	Gem	Var	Gem	Var
Schoonscore moment vs. Hoeveelheid zwerfafval	-0,14	2,64	-0,75	2,27
Schoonscore moment vs. Objectieve schoonscore	0,17	3,43	-1,82	1,98
Objectieve schoonscore vs. Hoeveelheid zwerfafval	-0,28	4,79	1,08	2,89

Tabel 6: Gemiddeld verschil tussen de scores en de variantie van dit verschil

In tabel 6 worden telkens 2 van de 3 variabelen met elkaar vergeleken. Dit is in de analyse gedaan, door de waarden van elkaar af te trekken, en hiervan vervolgens het gemiddelde (gem) en de variantie (var) te berekenen.

De eerste regel moet daarmee als volgt worden geïnterpreteerd: Voor iedere ingevulde enquête door een bezoeker is de score voor 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' afgetrokken van de score voor 'schoon op dit moment'. Stel een geënquêteerde bezoeker scoorde een 6 voor de 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval'⁶, en een 7 voor de 'schoonscore op dit moment', dan wordt de waarde van de vergelijking een 1. Voor alle bezoekers zijn deze waarden vervolgens gemiddeld, wat uitkomt op een -0,14 buiten en -0,75 binnen. Dit houdt in dat gemiddeld genomen, de bezoekers buiten 0,14 punt lager gaven voor 'schoonscore op dit moment', dan voor 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval'.

⁶ De 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval', evenals de 'objectieve schoonscore' zijn gemeten op een 5-puntsschaal i.p.v. op een 10-puntsschaal. Voor het vergelijken van de scores, zijn de waarden van deze variabelen daarom verdubbeld. De 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' is positief gecodeerd, dus een hoge score houdt in dat er weinig zwerfafval is waargenomen.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat deze scores relatief gelijk opgaan, terwijl de score van -0,75 voor binnen aangeeft dat er bijna een punt verschil in zit.

De variantie (var) geeft aan hoe erg de onderlinge enquêtes (de verschillende bezoekers) weer van elkaar afwijken. De variantie van 2,64 en 2,27 geven dus aan dat het verschil tussen de score 'schoon op dit moment' en de score 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' gemiddeld over alle enquêtes ruim 2 punten afweek. Op een schaal van 1 tot 10 is deze afwijking acceptabel.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat wanneer men buiten bevestigd wordt op locatie, de score die men geeft voor 'schoon op dit moment' en voor 'hoeveelheid zwerfafval' dicht bij elkaar in de buurt zullen liggen, terwijl men binnen gemiddeld 0,75 punt hoger zal scoren voor de 'hoeveelheid' zwerfafval. Men is dus binnen minder kritisch op de aanwezigheid van zwerfafval dan buiten of men vindt de 'hoeveelheid zwerfafval' minder bepalend voor de beleving van schoon.

Bij 'schoonscore moment' vs. 'objectieve schoonscore' is dezelfde trend zichtbaar. Buiten gaan deze zeer gelijk op, terwijl binnen er een groot verschil van gemiddeld -1,82 is. Dit betekent dat binnen de objectieve schoonscore bijna 2 punten hoger wordt beoordeeld door de onderzoekers, dan door de bezoekers (subjectieve schoonscore). De lage variantie (1,98) geeft ook nog aan dat dit verschil vrij consistent voorkomt, dus dat bijna alle bezoekers dit verschil rapporteren.

Tot slot wordt de 'objectieve schoonscore' vergeleken met de 'waargenomen hoeveelheid zwerfafval'. Ook hier valt op dat het verschil binnen vrij groot is. Dit is interessant, omdat de vraag in feite hetzelfde is, alleen richting een andere doelgroep. Bij de 'objectieve schoonscore' bepaald de onderzoeker (o.b.v. CROW beeldlatten) hoeveel zwerfafval er ligt, terwijl bij 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' de bezoeker op een 5-puntsschaal beoordeeld hoeveel zwerfafval zij zien. De verwachting is dus dat deze twee variabelen zeer gelijk opgaan, maar ook hierbij is de score die de onderzoeker geeft (objectieve schoonscore) hoger dan die de bezoeker geeft. Het is dus in feite schoner dan de bezoeker aangeeft. Wat tot slot opvalt is dat bij deze vergelijking de variantie (4,79) veel hoger is, wat betekent dat de antwoorden meer schommelen. De 'hoeveelheid waargenomen zwerfafval' door bezoekers is dus minder consistent gelijk aan de 'objectieve schoonscore' en zal dus vaker en in hogere mate afwijken.

5. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

Op basis van de analyses in de voorgaande hoofdstukken kan een aantal conclusies worden getrokken over de Nederlandse stationsgebieden:

- ✓ Over het algemeen worden de Nederlandse stationsgebieden steeds schoner.
- ✓ Recreatieve bezoekers zijn positiever dan reizigers voor woon-werk verkeer.
- ✓ Binnen zou men meer groenvoorziening willen.
- ✓ De beleving van schoon door bezoekers, wordt naast de hoeveelheid zwerfafval, vooral veroorzaakt door de perceptie dat er voldoende wordt schoongemaakt, de beleving van het stationsgebied, en de schoonheid/kwaliteit van de bestrating.
- ✓ Een positieve beleving van het stationsgebied kan beïnvloed worden door een goede schoonscore, een prettige sfeer, mooie architectuur en prettig aanwezig publiek.
- ✓ Een schoon stationsgebied leidt tot een aangamere beleving van het gebied en een hoger gevoel van veiligheid.

Aanbevelingen

Op basis van de voorgaande analyses en bovenstaande conclusies, zijn er enkele aanbevelingen geformuleerd om een stationsgebied schoon en aangenaam te krijgen en te houden:

- ✓ Zorg voor een consistent beeld. Bezoekers zien het station (voorplein buiten en stationshal binnen) als één gebied en beoordelen het ook als zodanig. Een vervuilde situatie op één van deze locaties heeft een negatieve invloed op de beleving van andere delen van het station. Dus zorg ervoor dat alle onderdelen van het station even schoon zijn. Dit vereist samenwerking tussen de beheerders van de stationspleinen en stationshallen.
- ✓ Houd rekening met het totaalbeeld. De beleving van bezoekers is een totaalplaatje, dus denk ook na over de bestrating, het groen, de verlichting, het onderhoud en de aankleding van het gebied.
- ✓ Stem de inrichting en het onderhoud van het stationsgebied af op de bezoekers. Wanneer bezoekers een ander bezoekdoel hebben, hebben zij andere eisen en verwachtingen aan het gebied.
- ✓ Maak de inzet zichtbaar. Wanneer bezoekers zien dat gemeente, NS en eventueel aanwezige ondernemers zich inzetten voor het gebied, zullen ze niet alleen positiever zijn over het gebied, maar zich ook beter gedragen.

Bijlage 1 – Legenda

Hieronder staan alle gehanteerde variabelen op een rijtje, met de bijbehorende definitie. Dit is de definitie die is aangehouden gedurende het onderzoek, op basis van de vraagstelling in de enquête en het observatieformulier. Het nummer correspondeert met de vraag in de vragenlijst in bijlage 4.

Alle overige vragen uit de enquête en observatie-elementen uit het observatieformulier zijn ook beoordeeld in het onderzoek, maar aangezien zij niet van significante invloed bleken te zijn op de onderzochte variabelen, zijn zij verder niet vermeldt in de onderzoeksresultaten.

ENQUÊTE BEZOEKERS

Naam variabele	Betekenis	Corresponderend nummer
Aangename beleving (stationshal/stationsgebied)	wordt het bezoek aan de stationshal/het stationsgebied als aangenaam ervaren.	4.
Aanwezig publiek	de mate van tevredenheid over het aanwezige publiek.	13.7
Bezoekdoel	reden waarvoor men naar het stationsgebied is gekomen.	2.
Bezoekfrequentie	hoe vaak men het stationsgebied bezoekt.	1.
Schoonscore moment	de mate waarin de omgeving op dat moment als schoon wordt ervaren.	6.
Schoon(score)	de mate waarin de omgeving als schoon wordt ervaren.	gemiddelde van 5. en 6.
Kwaliteit bestrating/vloeren	de mate van tevredenheid over de kwaliteit van bestrating/vloeren.	13.3
Hoeveelheid waargenomen zwerfafval	hoeveel zwerfafval ter plaatse is waargenomen.	7.
Mooie architectuur	de mate van tevredenheid over architectuur ter plaatse.	13.5
Prettige sfeer	de mate van tevredenheid over de sfeer van de omgeving.	13.6
Vervuilgedrag	in welke mate laat de respondent wel eens afval achter op plekken waar het niet hoort.	14.
Vervoersmiddel	met welk vervoersmiddel de desbetreffende bezoeker naar het stationsgebied is gekomen.	3.
Veiligheid 's avonds	hoe veilig voelt de bezoeker zich in het stationsgebied 's avonds.	12.
Veiligheid overdag	hoe veilig voelt de bezoeker zich in het stationsgebied 's overdag.	11.

Verlichting	de mate waarin men de verlichting als prettig ervaart.	13.2
Voldoende schoonmaak	heeft men het idee dat er voldoende wordt schoongemaakt.	10.
Parkeermogelijkheden voor fietsen	in hoeverre is men tevreden over de parkeermogelijkheden voor fietsen.	13.1
Groenvoorziening en beplanting	In hoeverre is men tevreden over de groenvoorziening en beplanting.	13.4

OBSERVATIE

Naam variabele	Betekenis	Corresponderend nummer
Schone vloeren rond entree	de mate waarin de vloeren rond de entree als schoon beoordeeld worden.	1.3
Zitgelegenheid	in hoeverre er zitgelegenheid aanwezig is ter plaatse.	5.1
Station grootte	de omvang van het stationsgebied in kwestie.	n.v.t.
Drukke stationsgebied	de mate van drukte in desbetreffend stationsgebied.	5.6
Objectieve schoonscore	de hoeveelheid fijn en grof zwerfafval in een stationsgebied.	combinatie van 2.1 en 2.2
Schone afvalbakken	de mate waarin de afvalbakken als schoon beoordeeld worden.	3.2

Bijlage 2 - Uitgebreide toelichting statistische begrippen

Significantie

Statistiek is nooit 100% zeker. Relaties zijn soms wel aanwezig en soms niet, en zelfs als ze aangetoond worden, wil dit niet zeggen dat het in alle gevallen zo zal gaan. Daarom wordt gewerkt met een betrouwbaarheidsinterval. Wanneer een relatie binnen dit betrouwbaarheidsinterval valt, noemen we het significant. Stellen we het betrouwbaarheidsinterval bijvoorbeeld op 99%, dan spreken we over een 1% significantieniveau, en wil dit zeggen dat bij 99% van de station bezoekers deze relatie (in meer of mindere mate) gevonden is. Over het algemeen geldt dat hoe groter de steekproef, des te hoger het betrouwbaarheidsinterval moet zijn. We gaan dus in dit onderzoek constant uit van 99,9%, wanneer we het hebben over een significant resultaat.

Correlatie

Correlatie is de meest simpele en gangbare methode om relaties te onderzoeken. Het gaat uit van het idee dat wanneer 2 variabelen op hetzelfde moment toenemen of afnemen, er een verband is tussen deze variabelen. Bijvoorbeeld wanneer respondent 1 aangeeft dat hij veel vandalisme ziet én in dezelfde vragenlijst ook aangeeft dat hij het stationsgebied niet schoon vindt, suggereert dit een verband. Wanneer vervolgens respondent 2 in een ander stationsgebied aangeeft dat hij géén vandalisme ziet én het stationsgebied erg schoon vindt, is dit verband sterker, het werkt namelijk 2 kanten op. De uitdrukking van deze relatie is een correlatiecoëfficiënt tussen 0 en 1. Hoe hoger de correlatiecoëfficiënt, des te sterker wordt de relatie geacht, omdat de situatie dan vaker en consistentier voorkomt.

Een probleem met correlatie is de causaliteit. In het voorbeeld hierboven lijkt de volgorde in oorzaak en gevolg logisch, maar omdat beide variabelen tegelijk stijgen of dalen, kunnen we feitelijk niets zeggen over welke van de 2 de oorzaak en het gevolg is. Sterker nog, er bestaat ook de kans dat een derde variabele effect heeft op beide, maar dat ze individueel niets met elkaar te maken hebben. Ter verduidelijking: als variabele A een effect heeft op zowel B als C, dan stijgen B en C, wanneer A ook stijgt. Ze stijgen (of dalen) dus alle 3 op dezelfde manier. Als we dan alleen zouden kijken naar B en C, lijkt het alsof die 2 een relatie met elkaar hebben, terwijl dit helemaal niet zo is. Daarom is een vervolgstap in statistische analyse altijd een regressiemodel, zie onderstaand.

Regressie model

Een regressie model is simpel gezegd een uitgebreide correlatie. In een regressiemodel kun je meerdere variabelen tegelijk onderzoeken, waardoor je een meer zuiver beeld krijgt van de verhoudingen. Een correlatie is daarmee feitelijk een enkelvoudige regressie, en wanneer we meer variabelen toevoegen, spreken we over een meervoudige regressie. In het geschetste voorbeeld hierboven, zouden we dus alle variabele A, B, en C kunnen toevoegen, en zal het regressiemodel tonen dat A een effect heeft op B, maar C niet. Vervolgens kun je in het regressiemodel zo veel variabelen toevoegen als je wil, en krijg je daarmee inzicht in hoe variabele A, B, C, D, enz. een effect hebben op variabele X (A, B, C, D, enz. zijn in dit geval de onafhankelijke variabelen, en X is de afhankelijke variabele). Een regressiemodel kijkt daarbij zowel naar het gezamenlijke effect, als naar het individuele effect van een variabele (wat er zou gebeuren als je alleen A aanpast bijvoorbeeld). Het mooie van een regressiemodel is daarbij, dat omdat je B, C, D, enz. ook hebt toegevoegd, het model hun effecten er 'uit zuivert'. Zo krijg je inzicht in het effect wanneer je alleen dat ene fenomeen zou aanpakken.

Net als bij de correlatie, resulteert ook een regressie in een coëfficiënt. Dit wordt de Bèta genoemd. Bij de correlatie is de correlatiecoëfficiënt enkel een kwantificering van de mate waarin de variabelen gelijk opgaan. Is de correlatiecoëfficiënt 0,6 dan zegt dit alleen dat dit dichterbij de 1 zit, dan bij de 0, en dus dat er een sterke relatie is. Verder niets. Is de Bèta 0,6 daarentegen, dan zegt dit dat wanneer variabele A met 1 eenheid toeneemt, variabele B met 0,6 eenheid zal toenemen. Je kan er dus vanaf dat moment een berekening van maken, die voorspelt wat de waarde van een variabele zal zijn.

Het regressiemodel wordt toegepast om de oorzaken van schoon en de gevolgen van schoon te onderzoeken.

Verklarende kracht

Een regressiemodel produceert ook een R^2 , de verklarende kracht. De verklarende kracht is de variantie in de afhankelijke variabele die verklaard wordt door de aanwezige onafhankelijke variabele. Wanneer bijvoorbeeld variabele A, B, C, en D een verklarende kracht van 20% hebben op de afhankelijke variabele X, wil dit zeggen dat wanneer X met 1 eenheid toeneemt of afneemt, 20% hiervan 'te wijten is' aan veranderingen in A, B, C, en D. 20% lijkt daarbij weinig, maar bedenk wel dat de schoonbeleving naast de hoeveelheid zwerfafval ook samen kan hangen met de gemoedstoestand van de bezoeker, de uitstraling van het stationsgebied, het gezelschap waarin de bezoeker verkeert, en nog vele andere zaken die niet in het model worden mee genomen. In de statistiek is daarom een verklarende kracht tussen de 20% en 50% al zeer waardevol.

Normale verdeling

Een van de belangrijkste voorwaarden voor het gebruik van parametrische testen zoals correlatie en regressieanalyse, is dat de data normaal verdeeld moet zijn. Dit omdat parametrische testen uitgaan van een lineair verband. Om een lineair verband te kunnen aantonen zijn er resultaten nodig aan beide uiteinden van de schaal, zodat er daadwerkelijk een lijn getrokken kan worden van 1 naar 10. Wanneer de steekproef te klein is, bestaat het risico dat er alleen resultaten zijn tussen bijvoorbeeld 5 en 10, waardoor er feitelijk niets gezegd kan worden over de hele lijn. Een goede verdeling van de steekproef heeft dus resultaten aan alle uiteinden, dit is de normale verdeling, ook wel klokvorm genoemd. De centrale limietstelling stelt vervolgens dat er vanaf een steekproef van 40 vanuit gegaan kan worden dat er voorzien is in genoeg diverse resultaten. In dit onderzoek ligt de steekproefgrootte ver boven het minimaal benodigde aantal.

Bijlage 3 – Indeling stations

Station	Groot/klein	Stationshal gemeten
Alkmaar	Groot	Ja
Almelo	Groot	Ja
Almere Buiten	Klein	Nee
Almere Centrum	Groot	Ja
Amersfoort	Groot	Ja
Amsterdam Amstel	Groot	Ja
Amsterdam Bijlmer Arena	Groot	Ja
Amsterdam Centraal	Groot	Ja
Amsterdam Sloterdijk	Groot	Ja
Amsterdam Zuid	Groot	Ja
Apeldoorn	Groot	Nee
Arnhem Centraal	Groot	Nee
Assen	Klein	Ja
Baarn	Klein	Ja
Barendrecht	Klein	Nee
Breda Centraal	Groot	Ja
Delft	Groot	Ja
Den Haag Centraal	Groot	Ja
Deventer	Groot	Ja
Dieren	Klein	Nee
Doetinchem	Klein	Nee
Dordrecht	Groot	Ja
Dronten	Klein	Nee
Duiven	Klein	Nee
Duivendrecht	Klein	Ja
Ede-Wageningen	Groot	Ja
Eindhoven	Groot	Ja
Enschede	Groot	Ja
Ermelo	Klein	Nee
Groningen Centraal	Groot	Ja
Haarlem	Groot	Ja
Heerenveen	Klein	Ja
Heerlen	Klein	Nee
Helmond	Klein	Ja
Hengelo	Groot	Ja
S Hertogenbosch	Groot	Ja
Hilversum	Groot	Ja
Hoofddorp	Klein	Nee
Leeuwarden	Groot	Ja

Leiden Centraal	Groot	Ja
Maastricht	Groot	Ja
Nijmegen	Groot	Ja
Oldenzaal	Klein	Nee
Rijswijk	Klein	Ja
Roermond	Groot	Ja
Roosendaal	Groot	Ja
Rotterdam Alexander	Groot	Ja
Rotterdam Blaak	Groot	Ja
Rotterdam Centraal	Groot	Ja
Schiedam Centrum	Groot	Nee
Sittard	Klein	Ja
Tiel	Klein	Nee
Tilburg	Groot	Ja
Utrecht Centraal	Groot	Ja
Utrecht Vleuten	Klein	Nee
Venlo	Groot	Ja
Vlissingen	Klein	Ja
Zoetermeer	Klein	Nee
Zutphen	Klein	Ja
Zwolle	Groot	Ja

Bijlage 4 – Vragenlijsten en observatieformulieren

Hieronder worden de volgende vragenlijsten en observatieformulieren getoond in volgorde:

- ✓ **Vragenlijst stationsgebieden – buiten (station voorplein)**
- ✓ **Vragenlijst stationsgebieden – binnen (stationshal)**
- ✓ **Observatieformulier – buiten (station voorplein)**
- ✓ **Observatieformulier – binnen (stationshal)**

Vragenlijst stationsgebieden - buiten

1. Hoe vaak bezoekt u gemiddeld dit stationsgebied?

1. Ik kom hier voor het eerst
2. Minder dan 1x per maand
3. Een keer per maand
4. Een keer per week
5. Meerdere keren per week
6. Dagelijks

2. Wat is de reden voor uw bezoek vandaag?

1. Woon-werkverkeer / zakelijk
2. Woon-school / studieverkeer
3. Bezoek familie / kennis
4. Winkelen
5. Vakantie / uitstapje
6. Sport / hobby
7. Anders, nl:.....

3. Op welke wijze bent u vandaag naar dit stationsgebied gekomen?

1. Lopend
2. Op de fiets
3. Openbaar vervoer – bus / tram / metro
4. Openbaar vervoer - trein
5. Met de auto
6. Anders, nl:.....

4. Hoe aangenaam vindt u dit stationsgebied?

1. Helemaal niet aangenaam
2. Niet aangenaam
3. Neutraal
4. Aangenaam
5. Heel aangenaam

5. Als u via een rapportcijfer zou mogen aangeven hoe schoon u dit stationsgebied vindt **over het algemeen**, welk cijfer zou u dan geven? (Schoolcijfer van 1 – 10)

6. Als u via een rapportcijfer zou mogen aangeven hoe schoon u dit stationsgebied vindt **op dit moment**, welk cijfer zou u dan geven? (Schoolcijfer van 1 – 10)

7. Hoeveel zwerfafval ligt er naar uw mening in dit stationsgebied?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

8. Hoeveel sporen van vandalisme zijn er naar uw mening in dit stationsgebied?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

9. Staan er naar uw mening voldoende afvalbakken in dit stationsgebied?

1. Ruim onvoldoende
2. Onvoldoende
3. Neutraal
4. Voldoende
5. Ruim voldoende

10. Vindt u dat er over het algemeen voldoende wordt schoongemaakt in dit stationsgebied?

1. Ruim onvoldoende
2. Onvoldoende
3. Neutraal
4. Voldoende
5. Ruim voldoende

11. Hoe veilig voelt u zich in dit stationsgebied **overdag**?

1. Helemaal niet veilig
2. Niet veilig
3. Neutraal
4. Veilig
5. Heel veilig

12. Hoe veilig voelt u zich in dit stationsgebied **'s avonds**?

1. Helemaal niet veilig
2. Niet veilig
3. Neutraal
4. Veilig
5. Heel veilig
- . Ik ben hier nog nooit in de avond geweest

13. Hoe beleeft u de volgende elementen in dit stationsgebied?
Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen:

Dit stationsgebied biedt voldoende...	Helemaal mee oneens	Enigszins mee oneens	Neutraal	Enigszins mee eens	Helemaal mee eens
1. parkeermogelijkheden voor fietsen					
2. verlichting					
3. kwaliteit bestrating					
4. groenvoorziening en beplanting					
5. mooie/interessante architectuur					
6. sfeervolle omgeving					
7. aanwezig publiek					

14. Laat u wel eens afval achter op een plek die daar niet voor bestemd is?

1. Vaak
2. Regelmatig
3. Soms
4. Bij hoge uitzondering
5. Nooit

Persoonsgegevens

15. Wat is uw geslacht?

0. Man
1. Vrouw

16. Wat is uw leeftijd?

1. jonger dan 18 jaar
2. 18-25
3. 26-35
4. 36-45
5. 46-55
6. 56-65
7. ouder dan 65 jaar
- . Dit zeg ik liever niet

17. Wat is uw opleidingsniveau? Hiermee wordt de opleiding bedoeld die u momenteel volgt, of de hoogste opleiding die u in het verleden gevolgd heeft (deze opleiding hoeft niet afgerond te zijn).

1. Basisonderwijs of lagere school
2. Lager beroepsonderwijs (LBO, LEAO, LHNO, LTS)
3. Middelbaar algemeen onderwijs (VMBO, MAVO)
4. Hoger algemeen onderwijs (HAVO, HBS, VWO)
5. Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
6. Hoger beroepsonderwijs (HBO)
7. Wetenschappelijk onderwijs, universiteit (WO)
- . Dit zeg ik liever niet

18. Heeft u nog andere suggesties en of opmerkingen voor verbeteringen van dit stationsgebied?

1. Ja.....
2. Nee

19. Bent u bekend met de Supporter van Schoon campagne?

1. Ja
2. Nee

Vragenlijst stationsgebieden - binnen

1. Hoe vaak bezoekt u gemiddeld dit station?

1. Ik kom hier voor het eerst
2. Minder dan 1x per maand
3. Een keer per maand
4. Een keer per week
5. Meerdere keren per week
6. Dagelijks

2. Wat is de reden voor uw bezoek vandaag?

1. Woon-werkverkeer / zakelijk
2. Woon-school / studieverkeer
3. Bezoek familie / kennis
4. Winkelen
5. Vakantie / uitstapje
6. Sport / hobby
7. Anders, nl:.....

3. Op welke wijze bent u vandaag naar dit station gekomen?

1. Lopend
2. Op de fiets
3. Openbaar vervoer – bus / tram / metro
4. Openbaar vervoer – trein
5. Met de auto
6. Anders, nl:.....

4. Hoe aangenaam vindt u deze stationshal?

1. Helemaal niet aangenaam
2. Niet aangenaam
3. Neutraal
4. Aangenaam
5. Heel aangenaam

5. Als u via een rapportcijfer zou mogen aangeven hoe schoon u deze stationshal vindt **over het algemeen**, welk cijfer zou u dan geven? (Schoolcijfer van 1 – 10)

6. Als u via een rapportcijfer zou mogen aangeven hoe schoon u deze stationshal vindt **op dit moment**, welk cijfer zou u dan geven? (Schoolcijfer van 1 – 10)

7. Hoeveel zwerfafval ligt er naar uw mening in deze stationshal?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

8. Hoeveel sporen van vandalisme zijn er naar uw mening in deze stationshal?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

9. Staan er naar uw mening voldoende afvalbakken in deze stationshal?

1. Ruim onvoldoende
2. Onvoldoende
3. Neutraal
4. Voldoende
5. Ruim voldoende

10. Vindt u dat er over het algemeen voldoende wordt schoongemaakt in deze stationshal?

1. Ruim onvoldoende
2. Onvoldoende
3. Neutraal
4. Voldoende
5. Ruim voldoende

11. Hoe veilig voelt u zich in deze stationshal **overdag**?

1. Helemaal niet veilig
2. Niet veilig
3. Neutraal
4. Veilig
5. Heel veilig

12. Hoe veilig voelt u zich in deze stationshal **'s avonds**?

1. Helemaal niet veilig
2. Niet veilig
3. Neutraal
4. Veilig
5. Heel veilig
- Ik ben hier nog nooit in de avond geweest

13. Hoe beleeft u de volgende elementen in deze stationshal?

Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen:

Dit stationsgebied biedt voldoende...	Helemaal mee oneens	Enigszins mee oneens	Neutraal	Enigszins mee eens	Helemaal mee eens
1. parkeermogelijkheden voor fietsen					
2. verlichting					
3. kwaliteit vloeren					
4. groenvoorziening en beplanting					
5. mooie/interessante architectuur					
6. sfeervolle omgeving					
7. aanwezig publiek					

14. Laat u wel eens afval achter op een plek die daar niet voor bestemd is?

1. Vaak
2. Regelmatig
3. Soms
4. Bij hoge uitzondering
5. Nooit

Persoonlijke gegevens

15. Wat is uw geslacht?

- 0. Man
- 1. Vrouw

16. Wat is uw leeftijd?

- 1. jonger dan 18 jaar
- 2. 18-25
- 3. 26-35
- 4. 36-45
- 5. 46-55
- 6. 56-65
- 7. ouder dan 65 jaar
- . Dit zeg ik liever niet

17. Wat is uw opleidingsniveau? Hiermee wordt de opleiding bedoeld die u momenteel volgt, of de hoogste opleiding die u in het verleden gevolgd heeft (deze opleiding hoeft niet afgerond te zijn).

- 1. Basisonderwijs of lagere school
- 2. Lager beroepsonderwijs (LBO, LEAO, LHNO, LTS)
- 3. Middelbaar algemeen onderwijs (VMBO, MAVO)
- 4. Hoger algemeen onderwijs (HAVO, HBS, VWO)
- 5. Middelbaar beroepsonderwijs (MBO)
- 6. Hoger beroepsonderwijs (HBO)
- 7. Wetenschappelijk onderwijs, universiteit (WO)
- . Dit zeg ik liever niet

18. Heeft u nog andere suggesties en of opmerkingen voor verbeteringen van dit stationsgebied?

- 1. Ja.....
- 2. Nee

19. Bent u bekend met de Supporter van Schoon campagne?

- 1. Ja
- 2. Nee

Observatieformulier stationsgebieden - buiten

1. Weersomstandigheden:

- 1. Zon
- 2. Bewolkt
- 3. Regen

2. Temperatuur

- 1. < 15 graden
- 2. 15-20 graden
- 3. 21-25 graden
- 4. > 25 graden

1. Vragen met betrekking tot de gevels en ramen

1.1. Hoe schoon ziet de gevel/aangezicht van het station eruit?

- 1. Helemaal niet schoon
- 2. Niet schoon
- 3. Neutraal
- 4. Schoon
- 5. Heel schoon

1.2. Hoe schoon zien de ramen eruit?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

1.3. Hoe schoon zien de vloeren eruit (rond de entree van het station)?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

2. Vragen met betrekking tot zwerfafval

Grof zwerfafval = patatbakjes, blikjes, reclamedrukwerk, sigarettenpakjes, etc..

Fijn afval = kleine stukjes zwerfafval zoals peuken, kauwgom, snippers, etc..

2.1. Hoeveel grof zwerfafval ligt er op het stationsplein?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

Indien grof zwerfafval aanwezig, waaruit bestaat dit dan vooral?

	Ze er veel	Veel	Normaal	Weinig	Helemaal geen
Eten (eten en drank resten)					
Take away (friet bakjes/puntzakken, milkshake bekers)					
Snoep verpakkingen (wikkels, chips zakken, ijsstokjes)					
Drank verpakkingen (blikjes, flesjes, pakjes, doppen)					
Kunststof overig (plastic folie, en andere plastic resten)					
Papier (kranten, bonnetjes)					
Overig (metalen en overig afval)					

2.2. Hoeveel fijn zwerfafval ligt er op het stationsplein?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

Indien fijn zwerfafval aanwezig, waaruit bestaat dit dan vooral?

	Ze er veel	Veel	Normaal	Weinig	Helemaal geen
Peuken					
Kauwgom					
Overig					

3. Vragen met betrekking tot afvalbakken en peukenpalen

3.1. Hoe makkelijk zijn de afvalbakken te vinden?

1. Niet te vinden
2. Slecht te vinden
3. Makkelijk nog slecht te vinden
4. Makkelijk te vinden
5. Heel makkelijk te vinden

3.2. Hoe schoon zijn de afvalbakken?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

3.3. Zijn er peuken palen aanwezig?

1. Ja
2. Nee

3.4. Hoe makkelijk zijn deze peukenpalen te vinden?

1. Niet te vinden
2. Slecht te vinden
3. Makkelijk nog slecht te vinden
4. Makkelijk te vinden
5. Heel makkelijk te vinden

3.5. Lopen de afvalbakken over met afval:

- Ja
 Nee

4. Vragen met betrekking tot vandalisme en verval

4.1. Hoeveel graffiti zie je?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.2. Staan er foutgeparkeerde fietsen?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.3. Hoeveel bestickering zie je (stickers en/of posters op plekken waar deze niet horen)?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.4. Hoeveel vernieling zie je?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.5. Hoe goed is het stationsgebied onderhouden?

(doffe en/of schilferende verf, slijtage plekken op banken of trappen, andere sporen van verval of slijtage, wat niet valt onder 'kapot')

1. Zeer slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Zeer goed (alles in top conditie)

5. Vragen met betrekking tot de omgeving

5.1. Zijn er bankjes (of andere zit gelegenheden) aanwezig (die géén onderdeel uitmaken van een betaald terras)?

1. Heel weinig
2. Weinig
3. Veel noch weinig
4. Veel
5. Heel veel

5.2. Is er decoratief groen aanwezig (plantenbakken, bomen, groenstroken)?

1. Heel weinig
2. Weinig
3. Veel noch weinig
4. Veel
5. Heel veel

5.3. Wat is de kwaliteit van de bestrating (beschadigde en/of los liggende tegels)?

1. Heel slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Heel goed

5.4. Hoe goed verlicht is het stationsgebied (voldoende verlichting, goede lichtval (los van of het zonnig is)?

1. Heel slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Heel goed

5.5. Is er sprake van een verbouwing?

1. Nee
2. Ja, kleine aanpassingen, geen grote hinder voor bezoekers
3. Ja, grote verbouwing. Bezoeker merkt dit door andere looproutes en/of 'steiger-aanzicht'

5.6. Hoe druk is het in het stationsgebied?

1. Zeer druk
2. Druk
3. Neutraal
4. Rustig
5. Zeer rustig

5.7. Zijn er hangouderen, hangjongeren of andere groepsvorming?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

5.8. Zijn er winkels op het station?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

Observatieformulier stationsgebieden - binnen

1. Vragen met betrekking tot de gevels en ramen

1.1. Hoe schoon zien de ramen eruit?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

1.2. Hoe schoon zien de vloeren eruit (rond de entree van het station)?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

2. Vragen met betrekking tot zwerfafval

Grof zwerfafval = patatbakjes, blikjes, reclamedrukwerk, sigarettenpakjes, etc..

Fijn afval = kleine stukjes zwerfafval zoals peuken, kauwgom, snippers, etc..

2.1. Hoeveel grof zwerfafval ligt er in de stationshal?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

Indien grof zwerfafval aanwezig, waaruit bestaat dit dan vooral?

	Zeer veel	Veel	Normaal	Weinig	Helemaal geen
Eten (eten en drank resten)					
Take away (friet bakjes/puntzakken, milkshake bekers)					
Snoep verpakkingen (wikfels, chips zakken, ijsstokjes)					
Drank verpakkingen (blikjes, flesjes, pakjes, doppen)					
Kunststof overig (plastic folie, en andere plastic resten)					
Papier (kranten, bonnetjes)					
Overig (metalen en overig afval)					

2.2. Hoeveel fijn zwerfafval ligt er in de stationshal?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

Indien fijn zwerfafval aanwezig, waaruit bestaat dit dan vooral?

	Zeer veel	Veel	Normaal	Weinig	Helemaal geen
Peuken					
Kauwgom					
Overig					

3. Vragen met betrekking tot afvalbakken en peukenpalen

3.1. Hoe makkelijk zijn de afvalbakken te vinden?

1. Niet te vinden
2. Slecht te vinden
3. Makkelijk nog slecht te vinden
4. Makkelijk te vinden
5. Heel makkelijk te vinden

3.2. Hoe schoon zijn de afvalbakken?

1. Helemaal niet schoon
2. Niet schoon
3. Neutraal
4. Schoon
5. Heel schoon

3.3. Zijn er peuken palen aanwezig?

1. Ja
2. Nee

3.4. Hoe makkelijk zijn deze peukenpalen te vinden?

1. Niet te vinden
2. Slecht te vinden
3. Makkelijk nog slecht te vinden
4. Makkelijk te vinden
5. Heel makkelijk te vinden

3.5. Lopen de afvalbakken over met afval:

- Ja
- Nee

3.6. Zijn de afvalbakken geschikt voor gescheiden afvalinzameling?

1. Nee
2. Ja, sommige
3. Ja, allemaal

4. Vragen met betrekking tot vandalisme en verval

4.1. Hoeveel graffiti zie je?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.2. Hoeveel bestickering zie je (stickers en/of posters op plekken waar deze niet horen)?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.3. Hoeveel vernieling zie je?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

4.4. Hoe goed is het stationsgebied onderhouden?

(doffe en/of schilferende verf, slijtage plekken op banken of trappen, andere sporen van verval of slijtage, wat niet valt onder 'kapot')

1. Zeer slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Zeer goed (alles in top conditie)

5. Vragen met betrekking tot de omgeving

5.1. Zijn er bankjes (of andere zit gelegenheden) aanwezig (die géén onderdeel uitmaken van een betaald terras)?

1. Heel weinig
2. Weinig
3. Veel noch weinig
4. Veel
5. Heel veel

5.2. Is er decoratief groen aanwezig (plantenbakken, bomen, groenstroken)?

1. Heel weinig
2. Weinig
3. Veel noch weinig
4. Veel
5. Heel veel

5.3. Wat is de kwaliteit van de bestrating (beschadigde en/of los liggende tegels)?

1. Heel slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Heel goed

5.4. Hoe goed verlicht is het stationsgebied (voldoende verlichting, goede lichtval (los van of het zonnig is)?

1. Heel slecht
2. Slecht
3. Neutraal
4. Goed
5. Heel goed

5.5. Is er sprake van een verbouwing?

1. Nee
2. Ja, kleine aanpassingen, geen grote hinder voor bezoekers
3. Ja, grote verbouwing. Bezoeker merkt dit door andere looproutes en/of 'steiger-aanzicht'

5.6. Hoe druk is het in het stationsgebied?

1. Zeer druk
2. Druk
3. Neutraal
4. Rustig
5. Zeer rustig

5.7. Zijn er hangouderen, hangjongeren of andere groepsvorming?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig

5.8. Zijn er winkels op het station?

1. Heel veel
2. Veel
3. Veel noch weinig
4. Weinig
5. Heel weinig